

Cuza Vodă. Deșteaptă-te române (4)

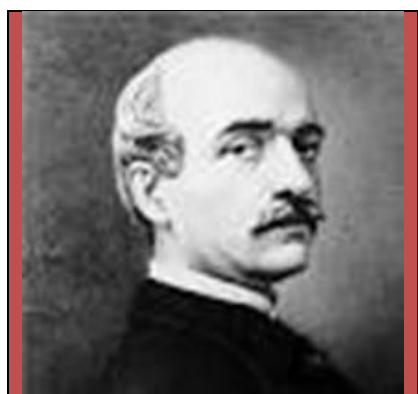
Col. conf. univ. Dr. Aurel DAVID

B.3. „Inteligențele” românilor moldoveni¹

În cursul lunii aprilie 1848, Transilvania a devenit centrul spre care s-au îndreptat cei mai de seamă fruntași politici ai românilor moldoveni, obligați să ia calea pribegiei. Un timp aceștia s-au stabilit la Brașov, folosind ocazia pentru aprofundarea legăturilor de cuget și simțiri cu românii din Transilvania. Aceștia s-au regăsit acolo cu „moldovenii” scăpați la Galați din prizonieratul otoman, care doreau să reia lupta pentru dărâmarea regimului lui Mihail Sturdza. Ei i-au ales drept povățuitori pe George Barițiu, devenind colaboratori la „foile periodice” ale acestuia, precum și pe Andrei Șaguna, considerat un „Mecena al românilor”.

Timp de vreo câteva săptămâni, refugiații români moldoveni au trăit în ambianța patriotică a redacției publicațiilor lui George Barițiu, precum și a „Casinei române” având ca parteneri de discuții pe George Barițiu, Andrei Mureșianu, Iacob Mureșianu, protopopul Ioan Popasu, avocatul Ioan Bran Lemeny. Discuțiile lor au relevat identitatea de vederi între românii moldoveni și cei ardeleni. Unii dintre aceștia, în frunte cu Alexandru Ioan Cuza, au dorit și au mers la Blaj, pentru a fi de față la marele sfat al românilor. Între aceștia s-au aflat Vasile Alecsandri, Gheorghe Nicolae Ionescu (Ion Ionescu de la Brad), Costache Negri, Alecu Russo, George Sion.

*

● VASILE ALECSANDRI

S-a născut în 21 iulie 1821, în Bacău, ca fiu al medelnicerului Vasile Alecsandri și al Elenei Alecsandri (născută Cozoni, fiica pitarului Dumitrache din Târguna.² După unii cercetători, anul nașterii ar putea fi 1821, 1819 sau chiar 1818.

Locul nașterii sale este, de asemenea, incert, deoarece nașterea s-a petrecut în timpul refugiului familiei Alecsandri în munți din calea armatei eteriste a lui Alexandru Ipsilanti.

Vasile Alecsandri a avut un frate, Iancu Alecsandri și o soră, Catinca Alecsandri, căsătorită cu Constantin Rolla, boier și om politic român, militant pentru Unirea Principatelor Române. Tatăl său s-a ocupat printre altele și cu comerțul cu sare, conducând caravane de sare de la Târgu Ocna spre râul Prut, pentru export. El și-a petrecut copilăria la Iași și la Mircești, unde tatăl său avea o moșie și unde a revenit mereu să-și găsească liniștea. A început învățătura cu un dascăl grec, apoi cu dascălul maramureșean Gherman Vida.

În anul 1828 a fost înscris la pensionul francez, condus de Victor Cuenin, unde a învățat carte alături de Mihail Kogălniceanu și de Matei Millo, viitorul actor de care l-a legat o mare prietenie și admirație.

În anul 1834, împreună cu alți tineri boieri moldoveni, printre care Al.I. Cuza (viitorul Domn) și Ion Negulici (viitorul pictor), a fost trimis la studii la Paris, unde în anul 1835 și-a dat bacalaureatul. În anul 1837 s-a pregătit pentru un bacalaureat în științe, urmând cursurile Facultății de Inginerie, pe care nu a terminat-o. În anul 1839 s-a întors în țară și a ocupat un post în administrație până în anul 1846. Împreună cu Costache Negruzzi a făcut o călătorie în Italia, care a devenit motiv de inspirație pentru nuvela romantică Buchetiera de la Florența.

În anul 1840, împreună cu Mihail Kogălniceanu și Costache Negruzzi a luat conducerea teatrului din Iași și și-a început activitatea de dramaturg care i-a adus cele mai constante succese. Opera sa dramatică însumează circa 2000 de pagini, devenind baza pe care se va dezvolta dramaturgia românească.³

¹ Extras din volum: . Aurel V. David, *Cuza Vodă: între luminile și umbrele unei tulburătoare domnii pământene*, Editura Beta, 2023

² E. Rădulescu Pogoneanu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, 1940; Emil Ghițulescu, *Vasile Alecsandri*, 1979.

³ Stelian Neagoe, *Oameni politici români*, Editura „Machiavelli”, București, 2007.

În anul 1842 a întreprins importanta sa călătorie în munții Moldovei, în urma căreia a descoperit valoarea artistică a poeziei populare. Atunci a scris primele poezii în limba română, pe care le va grupa mai târziu în ciclul Doine, strâns legate de modelul popular din care au luat naștere.

În anul 1844, împreună cu Mihail Kogălniceanu și Ion Ghica a scos săptămânalul „Propășirea”, în care poetul va publica versuri ce vor fi incluse în ciclul Doine și lăcrimioare, iar în 11 ianuarie 1845 s-a reprezentat piesa Iorgu de la Sadagura, comedie de rezistență în dramaturgia lui.

În anul 1845 cu ocazia seratelor literare de la Mânjina a cunoscut-o pe Elena, sora prietenului Costache Negri, de care s-a îndrăgostit și căreia, după moartea timpurie din anul 1847, la doar 2 ani după ce a cunoscut-o, i-a dedicat poezia Steluța și apoi întreg ciclul de poezii Lăcrămioare.

Vasile Alecsandri a fost unul dintre fruntașii revoluției de la 1848 din Moldova, denumită în epocă „revolta poezilor”. În 27 martie 1848, la întrunirea tinerilor revoluționari moldoveni care a avut loc la hotelul „Petersburg” din Iași, a fost adoptată o petiție în 16 puncte, redactată de el, cu știrea domnitorului și adresată acestuia. Însă, Domnitorul Mihail Sturdza, speriat de perspectiva extinderii mișcării revoluționare la nivelul întregii țări, precum și de perspectiva intervenției brutale a trupelor țariste, care se aflau pe malul Prutului, pentru a o înăbuși, a luat măsuri urgente pentru a-și salva tronul. Astfel, a retezat din față orice tentativă de mișcare revoluționară în Moldova, ordonând arestarea majoritatea „complotiștilor” și declarându-i dușmani ai regimului politic.

Împreună cu mai mulți „tovarăși”, Vasile Alecsandri a reușit să se refugieze în Ardeal, a ajuns la Blaj, la marele sfat național.

NOTĂ: Vasile Alecsandri a continuat să lucreze pentru realizarea programului revoluției pașoptiste române. În anul 1858, sub conducerea sa a apărut revista România literară, la care au colaborat românii moldoveni C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, Al. Russo, dar și românii munteni Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, Al. Odobescu. În anul 1859, domnitorul Alexandru Ioan Cuza l-a numit ministru al afacerilor externe și trimis în Franța, Anglia și Piemont pentru a pleda în scopul recunoașterii, de către puterile europene a Unirii Principatelor Române.

● NICOLAE IONESCU

(cunoscut ca „Ion Ionescu de la Brad”) S-a născut în 24 iunie 1818 în Roman, județul Neamț (nume de naștere Ion Isăcescu), ca fiu al preotului Ion Isăcescu și al Elisabetei (fiica preotului Toader Cima, de la Biserica „Sfântul Gheorghe” din Roman).⁴ La Școala Domnească din Roman, unde a învățat, a fost numit Ionescu (adică fiul lui Ion). Așa i-a rămas numele, atât lui cât și fratelui său, Ion Ionescu de la Brad.

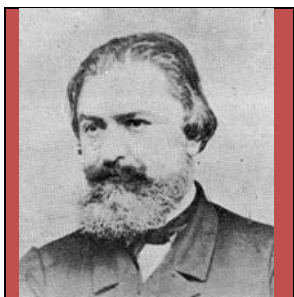
Din anul 1846 a urmat cursurile Academiei Mihăilene din Iași, apoi a Facultății de Drept din Paris (neterminată). La Paris s-a alăturat Societății Studenților Români și a luat parte la activități de susținere a culturii române.

A studiat în țară la Academia Mihăileană din Iași, apoi a urmat în Franța agronomia, științele naturii și științele economice. La Paris el a încheiat o strânsă prietenie cu alți tineri români aflați la studii, animați de năzuința îmbunătățirii condițiilor materiale și spirituale ale românilor. El a stabilit, de asemenea, relații cu personalități ale societății franceze. Întors în țară, el a fost, între anii 1842-1848, primul profesor de științe agricole la Academia Mihăileană din Iași. În mai 1845 a luat contact la Mânjina cu Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Vasile Alecsandri și cu alți patrioți români, a aderat cu însuflețire la programul de eliberare națională și socială.

Revoluția de la 1848 din Paris numită „primăvara popoarelor” l-a surprins în capitala Franței. El a luat parte la acțiunile de luptă din Paris după care, în luna martie 1848 a încercat să treacă în Moldova, dar fără succes.

În 3 mai 1848 (st.v.) a fost prezent la marele sfat național de la Blaj.

*● COSTACHE NEGRI, S-a născut în 14 mai 1812, în Iași, principatul Moldova, ca fiu al boierului Petrache Negre (sau Negrea). Educația școlară a făcut-o în casa părintească și la curtea domnitorului Ioniță Sandu Sturdza, a cărui soție era mătușa mamei lui, și apoi la Chișinău și la Odessa.⁵

⁴ A. Vasiliu, **Ion Ionescu de la Brad**, București, 1967; Iulian Văcărel, **Ion Ionescu de la Brad: viața și opera**, în *Studii de istorie economică și istoria gândirii economice*, volumul VI, Editura Academiei Române, București, 2004.

⁵ Pericle Martinescu, **Costache Negri**, București, 1966; Paul Păltănea, **Viața lui Costache Negri**, Iași, 1985.

În anul 1834 a fost trimis pentru studii în Franța și în Italia. Acolo s-a remarcat ca susținător al înfăptuirii reformei agrare, arătând la o întrunire a studenților români nevoia împrumutării țăranilor și realizarea unității naționale.

Revenit în țară, Costache Negri a înființat în anul 1841 cenaclul literar de la moșia sa, Mânjina, care a devenit centrul unor reuniuni politice ale unioniștilor din Moldova și Muntenia, el militând pentru unirea Principatelor. În 31 ianuarie 1844, el a salutat decizia de dezrobire a țăganilor luată de domnul Moldovei, Mihail Sturdza.

La îndemnul lui Vasile Alecsandri a scris literatură - câteva poezii, fabule, proză. A colaborat la diverse publicații, precum „Foaia științifică și literară” („Propășirea”, unde a debutat în anul 1844 cu un text în proză intitulat „Veneția!”), „România literară”, „Steaua Dunării” etc. (Mai multe poezii i-au apărut postum în „Revista nouă”. Cele mai interesante scrieri ale sale aveau să rămână „Epistolele”, o parte dintre acestea, respectiv corespondența cu Al.I.Cuza având o valoare documentară, istorică.

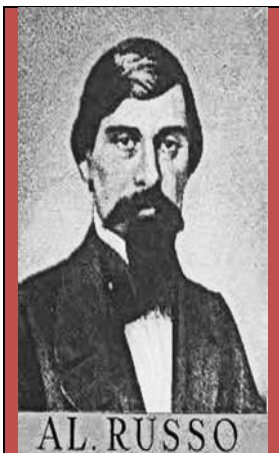
În luna februarie a anului 1848, când a izbucnit revoluția, el s-a aflat la Paris, unde, alături de alți tineri români s-a înscris ca voluntar în gărzile revoluționare, a prezentat guvernului francez noul tricolor românesc (culorile erau roșu, galben, albastru, așezate pe orizontală) și a participat la luptele de stradă pentru apărarea revoluției franceze.

În martie 1848, lui Costache Negri i s-a interzis să se întoarcă în Moldova, dar împreună cu un grup de exilați moldoveni a reușit să ajungă la Brașov.

A participat la Adunarea Națională de la Blaj din 3-5 mai 1848.

Mihai Eminescu l-a definit ca fiind „unul din cei mai nobili bărbați ai românilor, care reprezintă nu numai cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat, dar și o capacitate extraordinară, căreia-i datorăm, în bună parte, toate actele mari săvârșite în istoria modernă a românilor”.

*

● ALECU RUSSO, S-a născut în 17 martie 1819 în Chișinău, Imperiul Rus, în familia unui boier de viță veche, pe nume „Iancu Rusu”, proprietar de pământuri în satul Prodăneștii Vechi de pe valea Răutului, în Basarabia.⁶

Copilăria și-a petrecut-o la țară, în mijlocul țăranilor, dar prin anul 1829 o cumplită epidemie de holeră i-a omorât mama.

În acel an a fost trimis de către tatăl său în Elveția, la Institutul lui François Naville de la Vernier. Acolo a învățat limbile franceză și germană.

El a continuat studiile la același Institut, iar acolo a scris primele încercări literare. Majoritatea lucrărilor de început au fost scrise în limba franceză și au apărut postum, în traducere.

Alecu Russo a continuat studiile la același Institut, iar pe băncile acestuia a scris primele încercări literare. Majoritatea lucrărilor de început au fost scrise în limba franceză și au apărut postum, în traducere. În anul 1836, tânărul Alecu Russo s-a întors în Moldova, probabil la moșia de la Negrișoasa, în ținutul Bistriței, unde tatăl său arendase niște pământuri. Împreună cu Vasile Alecsandri a întreprins o călătorie în ținuturile Neamțului, intrând în contact cu frumusețea folclorului, cu peisajul românesc. Acestea călătorii și impresii au devenit apoi material etno-psihologic pentru „Piatra Teiului”.

În anul 1840, în urma unor dezacorduri cu familia, s-a stabilit la Iași, fiind impresionat de locuri și de locuitori. În anul 1841, Domnitorul Mihail Sturdza i-a încredințat un post de funcționar la Tribunalul districtual de la Piatra Neamț. La Mânjina, moșia lui Costache Negri, a făcut cunoștință cu mai mulți intelectuali progresiști munteni, printre care și Nicolae Bălcescu.

În anul 1848 a participat la mișcarea revoluționară din Moldova alături de Vasile Alecsandri; în urma eșecului acesteia, el a părăsit țara și a fugit în Ardeal, fiind prezent la Marele Sfat Național de la Blaj din 3-5 mai 1848, precum și la Adunarea de la Lugoj din 15 iunie 1848.

⁶ Bogdan Briscu, **Moșii și luptele lor la 1848-1849**, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2012.

NOTĂ: Activitatea cea mai relevantă a desfășurat-o începând cu anul 1855 la revista România literară a lui Vasile Alecsandri. Aici au apărut Cugetările, Amintirile și poemul Cântarea României.

Prin Amintiri, el s-a făcut cunoscut mai mult ca polemist împotriva exagerărilor curentului latinist și ca autor al poemului patriotic revoluționar Cântarea României. El a jucat rol de îndrumător în teatru, în critica literară, în folclor, a atras atenția asupra importanței literaturii originale, de caracter specific național, recomandând scriitorilor să se inspire din trecutul de luptă al poporului român.

*

● GHEORGHE (sau GEORGE) SION, S-a născut în 18 mai 1822 la Vama, Tureni, într-o familie boierească din Hârșova, județul Vaslui.⁷ A fost fiul paharnicului Ioniță Sion și al Eufrosinei, născută Schina, fiica eteristului Gheorghe Schina, care au avut 12 copii. Frații mamei sale, Eustațiu și Alecu Schina exercitau profesiunea de avocați în București. El a învățat mai întâi acasă, la moșia Laza-Hârșova, cu un dascăl particular, de origine rusă. Unchiul său Eustațiu l-a înscris în școala de la „Sfântul Sava” din București.

În anul 1839 tatăl său l-a rechemat în Moldova, pentru a-l ajuta în administrarea moșiilor.

La Iași, a audiat cursuri la „Academia Mihăileană” și a luat parte la „soarélele” literare din casa lui Gheorghe Asachi. Din aprilie 1841 și până la aprilie 1845 a funcționat la Iași, ca scriitor (copist) în cancelaria „Departamentului din lăuntru” al Moldovei.

În anul 1848 a luat parte activă la mișcarea revoluționară din Moldova, de aceea a fost exilat. După multe peripeții, a reușit cu ajutorul prietenilor săi să treacă în Muntenia, de unde pe valea Buzăului, prin munți, a trecut în Transilvania, la Brașov. Acolo i-a cunoscut pe George Barițiu, Simion Bărnuțiu, Aron Pumnul și Andrei Mureșanu.

Fiind în Transilvania, a participat la adunarea de pe „Câmpia Libertății” de la Blaj, din 3 mai 1848, apoi a trecut în Bucovina, unde a cunoscut familia Hurmuzachi, care i-a primit cu multă dragoste pe emigranții moldoveni, la moșia lor Cernauca.

*

NOTĂ: Printre cei care au participat la „Marele Sfat Național” s-au numărat și fruntașii români moldoveni, mai puțin cunoscuți: Petrache Cazimir, Lascăr Rosetti, Ioan Curius, Teodor Moldovanu și alți „frați de-ai noștri din Moldova” - cum avea să scrie Alexandru Papiu Ilarian.

● Despre Cazimir Petrache se cunosc puține informații. În memoria socială s-au păstrat „Casele Cazimir” din Iași, construite în jurul anului 1800 de spătarul Petrache Cazimir. Începând cu anul 1835, acestea au adăpostit Academia Mihăileană, Școala de Belle Arte, Pinacoteca ieșeană și apoi Filiala Iași a Academiei Române.⁸ În „Casele Cazimir”, a fost inaugurată la 16 iunie 1835 Academia Mihăileană (1836 - 1847). Aceasta a fost o instituție de învățământ superior, ctitorită de domnitorul Mihail Sturza (1835 - 1849) în urma neobositelor stăruințe ale lui Gheorghe Asachi. (edificiul a fost demolat în anul 1963!).

Aici au predat și luminat cu harul lor o parte din „inteligențele neamului”: Eftimie Murgu, Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica, Damaschin Bojincă, Dimitrie Asachi, Iacob Cihac, Theodor Codrescu, P. Câmpeanu, Vasile Fabian, Dimitrie Gusti, Ion Ionescu de la Brad, Gheorghe Săulescu, T. Stamate, D. Stoica, N. Măcărescu, Anton Velini, Iancu Albineț etc.

● Lascăr Rosetti (boier „Lascarache”, cum îi spuneau cunoscuții), născut în 7 septembrie 1816, a urmat gimnaziul la München (1830), apoi Dreptul la universitățile din Heidelberg și Göttingen, luându-și doctoratul.⁹ El a dorit să propage învățământul și în lumea satelor din Moldova. Drept urmare, a înființat „cu a sa cheltuială” școala începătoare de la Răducăneni. Construcția acesteia, numită multă vreme „Școala lui Lascarache”, a început în anul 1847, lângă conacul boieresc, având „două săli de clasă spațioase”. Școala, aflată între primele școli de acest tip din Moldova, avea să-și deschidă porțile pentru

⁷ Gheorghe Ungureanu, *Familia Sion, Studii și documente*, Iași, 1936.

⁸ Constantin Cihodaru, *Gheorghe Platon, Istoria orașului Iași*, Editura „Junimea”, 1980; [Dan Bădărău](#), *Academia Mihăileană*, în „*Cronica veche*”, Anul III (XLVIII), nr. 4(27), aprilie 2013.

⁹ Bogdan Briscu, *Moșii și luptele lor la 1848-1849*, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2012.

copii la 1 octombrie 1850. Pentru educația școlară a fost adus învățătorul Mihai Pop, un ardelean cu carte, care a educat cu multă tragere de inimă generații de copii vreme de 40 de ani.

Lascăr Rosetti a participat activ la mișcarea revoluționară de la 1848 din Moldova, fiind printre organizatorii Adunării de la hotelul „Sankt Petersburg” din Iași. El a făcut parte din delegația de revoluționari care i-a prezentat domnului Moldovei, Mihail Sturdza, programul revoluționar de revendicări politice și sociale. A fost arestat și transportat spre Dunăre, pentru a fi „internat” în Turcia, dar la Brăila a reușit să evadeze, împreună cu alți revoluționari, ajungând apoi în Transilvania, fiind prezent la Adunarea de la Blaj din 3 mai 1848.

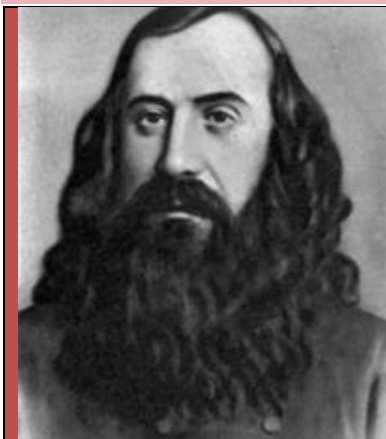
*

Cu mâhnire în suflet, Alexandru Ioan Cuza avea să constate că doi dintre cei mai aprigi luptători pentru libertate lipseau de pe „Câmpia Libertății” de la Blaj: Eftimie Murgu și Nicolae Bălcescu.

Guvernul ungar al Transilvaniei nu a oprit oficial ținerea acestei adunări naționale, însă a încercat dezbinarea românilor pe criterii religioase, permițându-le doar să se adune în cadrul a două întâlniri, una ortodoxă, cealaltă greco-catolică, cu mențiunea ca una să aibă loc la Sibiu, iar alta la Blaj. Însă, episcopii români Andrei Șaguna și Ioan Lemeni au ignorat aceste ordine ale guvernului și au organizat o singură adunare românească, la Blaj, care avea să înceapă la 3 mai 1848 (st.n.).

*

● EFTIMIE MURGU S-a născut în 28 decembrie 1805, în cătunul Rudăria, comitatul Caraș-Severin, ca fiu al lui Samu Murgu - ofițer în armata imperială și Cumbria Murgu (născută Pungilă), având ca naș pe Madru Suta.¹⁰

O parte a copilăriei a petrecut-o la Rudăria, întrucât în anul 1815 tatăl său a fost mutat în cadrul regimentului de graniță din Caransebeș. Cursurile primare le-a început la școala din Rudăria, în limba slavonă (slava veche), avându-l ca învățător pe Ion Mazaran și le-a continuat la Caransebeș. Apoi a urmat cursurile Facultății de filosofie din Seghedin, pe care le-a absolvit în anul 1827. În anul 1830 a terminat Facultatea de drept de la Universitatea din Pesta, iar în anul 1834 a obținut titlul de doctor al Universității din Pesta, specialitatea Drept universal. Pe lângă limba română vorbea latina, maghiara, germana, greaca și slavona. Toate diplomele obținute au purtat înscrisul „Eminence”.

Eftimie Murgu a intrat în viața publică în anul 1830, odată cu tipărirea lucrării „Combaterea dizertației” (Wiederlegung), ca răspuns la defăimările învățatului ungar Sava Tököly, care punea la îndoială autenticitatea limbii și istoriei poporului român. El s-a dovedit un adversar al absolutismului habsburgic, militând pentru republică, desființarea relațiilor feudale, unitate națională, precum și pentru libertatea Bisericii Ortodoxe Române din Banat și Transilvania de a-și ține slujbele religioase în limba română.

Eftimie Murgu și-a petrecut câțiva ani din tinerețe ca profesor la Iași și la București.¹¹ În anul 1834 a fost inițiat la Iași în tainele francmasoneriei, apoi a devenit Venerabilul unei loji din capitala Moldovei. Între anii 1836-1840 a predat „logică” și „drept roman” la București, între elevii săi remarcându-se Nicolae Bălcescu și Constantin A. Rosetti.

În anul 1840 a fost implicat, alături de Nicolae Bălcescu, în procesul intentat lui Dimitrie Filipescu pentru constituirea, în luna mai 1840, a unei societăți secrete. Fiind cetățean străin, el a fost expulzat din țară și arestat apoi la frontieră de poliția austriacă.

Până în anul 1845 a trăit la Lugoj, luptând pentru autonomia Bisericii Ortodoxe Române față de cea sârbească. Sub influența lui românii bănățeni militau pentru despărțirea Banatului de Ungaria și unirea lui cu Transilvania, Țara Românească și Moldova. Pentru ideile sale a fost întemnițat pentru câțiva ani, la

¹⁰ Cionchin, Ionel - Eftimie Murgu - «Zeul românilor bănățeni», în *Din galeria oamenilor de seamă*, Editura „Ando Tours”, Timișoara 2002.

¹¹ Gheorghe Bogdan-Duică, Eftimie Murgu, Imprimeria națională, București, 1937.

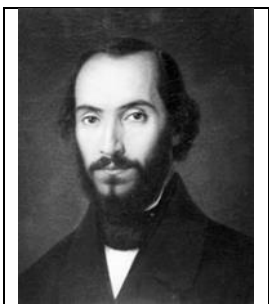
Pesta, 12 Dar, în 6 februarie 1848 procesul lui s-a reluat, el cerând să fie dus în fața împăratului. Însă, datorită manifestațiilor tineretului român din Pesta, în 9 aprilie 1848 a fost eliberat.

Pentru realizarea concordanței între obiectivele politice ale românilor aflați sub stăpânire habsburgică, peste câteva zile Timotei Cipariu i-a propus să prezideze Adunarea de la Blaj, dar el a refuzat, pentru a nu atrage asupra lui și a românilor bănățeni măsuri represive. Mai mult, el a primit interdicție de a trece în Transilvania pentru a participa la adunări politice.

Cu toate acestea, în aceeași perioadă cu Adunarea de la Blaj au avut loc adunări ale românilor din Banat, sub conducerea lui. În perioada 3-9 mai 1848, Adunarea de la Pesta a deputaților bănățeni a redactat „Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat”, care cuprindea o serie de revendicări de ordin bisericesc, politic și național, iar între 4-5 mai 1848 a avut loc la Lugoj, adunarea românilor din comitatul Caraș, la care au participat și câțiva revoluționari moldoveni și munteni, în cadrul acesteia revendicându-se drepturi naționale și autonomia Bisericii Ortodoxe Române din Banat și Crișana.

*

- NICOLAE BĂLCESCU, -a născut la 29 iunie 1819, în București, într-o familie de mici boieri, ca fiu al pitarului Barbu sin Petre și al „serdăresei” Zinca Petreasca-Bălcescu. A luat numele de familie al mamei sale, originară din Bălcești, Vâlcea, în locul celui al tatălui, Petrescu, care a murit în anul 1824.

Nicolae Bălcescu a avut doi frați: Costache și Barbu, precum și două surori: Sevasta și Marghioala. Într-un alt document se mai pomenește și de o altă soră: Eleni.

Nicolae Bălcescu a studiat la Colegiul „Sfântul Sava”, începând cu anul 1832, fiind pasionat de istorie. L-a avut coleg pe Ion Ghica, iar ca profesori, între alții, pe Ion Heliade Rădulescu.

În anul 1838, deci la vârsta de 19 ani, a intrat în armată, ca iuncher, iar în anul 1840 a participat, alături de Eftimie Murgu, Marin Serghiescu Naționalul, la conspirația „Filipescu”. Aceasta a fost descoperită, iar Nicolae Bălcescu a fost închis la Mănăstirea „Mărgineni”, unde a rămas doi ani, până la 21 februarie 1843, la schimbarea de Domni: Ghica cu Bibescu. Din închisoare, el a ieșit cu sănătatea zdruncinată.

În anul 1843, după ce a fost eliberat, a înființat împreună cu Ion Ghica și Christian Tell organizația secretă „Frăția”, care avea ca scop pregătirea mișcării revoluționare în Muntenia. În scop de documentare a călătorit prin teritoriile locuite de români, respectiv Muntenia, Moldova, Transilvania, Bucovina, precum și prin Franța și Italia. În anul 1844, în „Propășirea”, revista lui Mihail Kogălniceanu și Vasile Alecsandri, a apărut prima scriere istorică, Puterea armată și arta militară de la întemeierea Prințatului Valahiei și până acum.

În anul 1845, împreună cu August Treboniu Laurian a editat revista Magazin istoric pentru Dacia, unde au fost tipărite pentru prima oară cronicile muntenesti și moldovenesti. Nicolae Bălcescu a publicat biografii istorice: Ioan Tăutu, Miron Costin, Spătarul Ioan Cantacuzino, Postelnicul Constantin Cantacuzino. Sub îngrijirea lui și a lui August Treboniu Laurian a apărut primul volum din Cronicarii Țării Românești.

Între anii 1845 - 1847 a desfășurat activitate culturală în cadrul Asociației literare, al cărei comitet era alcătuit din C.G. Filipescu, Șt. Golescu, Iancu Văcărescu și I. Voinescu II. De asemenea, a mai fost membru al Societății studenților români, care funcționa la Paris, al cărui președinte era Ion Ghica.

În anul 1846, în Magazin istoric pentru Dacia, a publicat studiul Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri și a început redactarea operei sale capitale, Româniul supt Mihai Voievod Viteazul.

În anul 1847, Nicolae Bălcescu a făcut o călătorie de studii în Franța și în Italia. În Franța l-a prins „revoluția pariziană”, din februarie 1848, în care s-a implicat și a tras învățăminte pentru pregătirea revoluției din Țara Românească.¹³

În februarie 1848 a apărut revista „Poporul suveran”, condusă de Dimitrie Bolintineanu, prin care se promovau ideile mișcării revoluționare. În această revistă, Nicolae Bălcescu și-a exprimat punctele de vedere, publicând studiile Despre împrumutarea țăranilor și Drepturile românilor către Înalta Poartă. Astfel a devenit un dușman al regimului politic din Muntenia.

În aprilie 1848, Nicolae Bălcescu s-a întors în țară unde a colaborat la redactarea proiectului „Constituției de la Islaz” (care va fi adoptată la 9 iunie 1848 de mișcarea revoluționară din Țara Românească, întrucât momentul declanșării revoluției a fost amânat cu două luni!). El a fost cel care a insistat pentru menținerea articolului 13, care se referea la desființarea clăcii și împrumutarea țăranilor.

Auzind despre proiectata adunare națională a românilor ardeleni la Blaj, el a cerut pașaport pentru Austria, dar Ministrul de interne, Vilara, a interzis să i se emită pașaport și a dispus să fie urmărit de Poliție.

B.4. „Inteligențele” muntene

Mare interes pentru adunarea de la Blaj a existat și în Muntenia. Revoluționarii munteni au organizat o întrunire pentru a hotărî participarea la Adunarea de la Blaj, Cei mai mulți fruntași și-au exprimat dorința de a participa la marele sfat național, însă autoritățile „pământene” de la București au căutat să împiedice participarea unor revoluționari munteni la acea mare adunare a fraților lor din Transilvania.

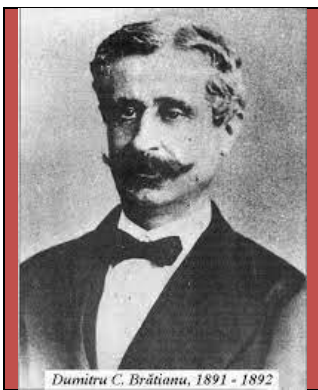
Astfel, lui Nicolae Bălcescu, creierul, revoluției din Muntenia i s-a refuzat eliberarea pașaportului de intrare în Austria. Așa se explică de ce dintre revoluționarii munteni, doar Dumitru Brătianu a fost prezent la Blaj, din partea Comitetului revoluționar muntean, el trecând Carpații înainte de impunerea de către guvern a măsurilor restrictive.

NOTĂ: În Muntenia, în 11 iunie 1848, domnitorul Gheorghe Bibescu a semnat, forțat, Proclamația de la Islaz, iar în 13 iunie 1848 a fost format guvernul revoluționar provizoriu, prezidat de mitropolitul Neofit.

Nicolae Bălcescu s-a numărat printre secretarii guvernului, două zile fiind ministru de externe. Printre primele măsuri luate au fost adoptarea drapelului național tricolor, ca expresie a suveranității de stat, având înscris deviza Dreptate-Frăție!, înființarea Gărzii Naționale și a Comisiei Proprietății.

*

- **DUMITRU C. BRĂȚIANU** (sau Dimitrie C. Brătianu), S-a născut în anul 1818, în Pitești, ca fiu al stolnicului Constantin „Dincă” Brătianu și al Anei Brătianu (n. Tigveanu), fratele liberalului Ion C. Brătianu.¹⁴

Dumitru C. Brătianu, 1891 - 1892

În anul 1835 a susținut examenul de bacalaureat la Paris și a urmat, timp de un an, cursurile Facultății de Medicină. S-a înscris apoi la Facultatea de Drept, unde și-a obținut licența în anul 1841.

A fost simpatizant al Partidului Republican Francez (liberal radical), colaborând între anii 1836 -1848), sub pseudonimul „Regnault”, la publicațiile „Le National” și „La Revue independante”.

Dumitru Brătianu a fost membru fondator al „Societății pentru Învățătura Poporului Român” (1839), al „Asociației Literare a României” (1845), a participat la acțiunile „Societății Studenților Români” din Paris (1845) și co-fondator al „Societății în vederea înființării de școli în Principate”.

În 9 mai 1846, a fost inițiat în francmasonerie la Paris în Loja „Ateneul Străinilor”. În același an a devenit membru al lojilor masonice „L'Athénée des Etrangers” și „Trandafirul Perfectei Tăceri”.

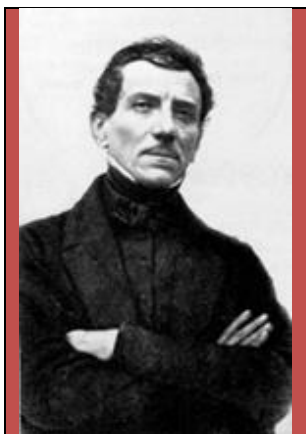
¹³ Gheorghe Georgescu-Buzău, **Activitatea lui Nicolae Bălcescu pentru pregătirea revoluției de la 1848**, în „*Revista de istorie*”, IX, nr.1, 1956, p45-57.

¹⁴ Anastasie Iordache, **Dumitru Brătianu: diplomatul, doctrinarul liberal și omul politic**, Editura „Paideia”, 2003; Nicolae C. Nicolescu, **Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)**, Editura „Meronia”, București, 2006, p.53-57.

Dumitru Brătianu a participat activ, alături de fratele său, Ion C. Brătianu, la insurecția pariziană din februarie 1848. În țară a fost cooptat în societatea „Frăția”, fiind unul dintre membrii fondatori (mai 1848) ai Comitetului Revoluționar din Țara Românească.

* Alexandru Ioan Cuza a aflat cu satisfacție că sașii s-au alăturat cauzei naționale a românilor, susținând, în fapt, propria lor cauză națională. Ei au susținut pe „Câmpia Libertății” în chip deschis drepturile românilor, deși o parte din Patriciatul săsesc încă manifesta rezerve față de cerințele sociale, politice și

civile ale românilor. Însă, cei mai mulți dintre sași militau pentru frăție, egalitate în drepturi, desființarea iobăgiei fără răscumpărare plătită de țărani, fără jafuri și spânzurători (deziobăgirea). De asemenea, marea majoritate a sașilor care viețuiau în Transilvania de sute de ani erau de acord cu respingerea de către români a „uniunii” Transilvaniei la Ungaria. Astfel, în acel context istoric, atât românii, cât și sașii, s-au alăturat cauzei habsburgice, ca fiind garantul supraviețuirii din punct de vedere național. Printre aceștia s-a numărat și învățatul sas Stephan Ludwig Roth.

STEPHAN LUDWIG ROTH

S-a născut în 24 noiembrie 1796, în Mediaș, în familia pastorului luteran Gottlieb Roth.¹⁵ A urmat studiile liceale la Sibiu și cele superioare, de teologie, la Tübingen. Suplimentar a urmat cursuri de fizică, chimie, matematică, psihologie și pedagogie. În 4 iulie 1820 a obținut titlul de doctor al Universității din Tübingen, cu teza revoluționară pentru vremea aceea, „Esența statutului”.

Timp de doi ani, din 1818-1820, fost colaborator al marelui pedagog Johann Heinrich Pestalozzi, la Școala specială de la Yverdon, unde și-a însușit ideile maestrului, ale iluminismului, dar și moderna teză a „egalității limbilor și naționalităților”.

¹⁵ Lucian Giura, **Pe urmele lui Stephan Ludwig Roth**, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 1999.